In usum Bibliothecae
Societatis Medicae Dovanensis

Opusculi sui Exemplar
in usum Bibliothecæ
Societatis Medicæ Devanensis
Animo offert libentissimo
Auctor

COMMENTARIOLUM,

&c. &c.

Typis Johannis Reed, 26, Green-street,
Church-street, Blackfriars-road.

COMMENTARIOLUM

QUÆDAM DE DYSENTERIA, FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS

AC REMITTENTIBUS MEDENDIS COMPLECTENS

Exercitus Castrenses, per certas Anni tempestates,

POTISSIMUM INFESTANTIBUS

AUCTORE

EDMUNDO SIGISMONDO SOMERS M.D.

Colleg. Reg. Med. Lond. Diplomatico; Acad, Reg. Hib. Socio; Societ. Reg. Med. Edin. Soc. Honor; Nosocom. Promont. Bon. Spei Rectore; Copiis Reg. Brit. per annos magis viginti ex Medicis; necnon et

EXERCITIBUS APUD PENINSULAM SOCIIS

MEDICO PRIMARIO.

—— "QUÆQUE IPSE MISERRIMA VIDI" Virg.

" Hoc autem assiduo est dignissimum memoratu, propriam nimirum
" cujuspiam Inventûs laudem successu potius consectario quam impedimentis
" devincendis æstimandam esse."

Roscoe Vitâ Laurentii de Medici.

Londini:

APUD LONGMAN, HURST, REES, ORME ET BROWN,

Paternoster Row.

1816.

WELLCOME
LIBRARY
INSTIT

NOBLISSIMO

ARTHURO, DUCI DE WELLINGTON, PRINCIPI DE WATERLOO

DUCI DE CIUDAD RODRIGO, DE VITTORIA, DE BRUNOY;

&c. &c. &c.

NOBILISSIMORUM, AURATÆ PERISCELLIDIS, BALNEI

CUNCTORUMQUE, ORBEM APUD CHRISTIANUM, ALTISSIMORUM

MILITARIUM ORDINUM EQUITI;

MARECHALLO BRITANNICO, LUSITANO, HISPANICO;

COPIARUM SOCIARUM GALLIAS OCCUPANTIUM

IMPERATORI SUMMO;

&c. &c. &c.

CUJUS NOMEN INCLYTISSIMUM AC PRÆCLARA FACINORA

"MONIMENTA ŒRE PERENNIORA"

GLORIÆ ATTRIBUTUM PROPTER EUROPAM BIS EMANCIPATAM

SIBI HAUD MEDIOCRE QUIDEM VINDICANTIA

"NON USITATA NEC TENUI"

"AD SERISSIMOS NEPOTES"

"FERENTUR PENNA"

IMMO ETIAM "POSTERA LAUDE CRESÇENT RECENTIA"

FULGORE SIBI PROPRIO LONGE LATEQUE CONCELEBRANDA;

HOCCE OPUSCULUM

DUCIS SUB IMPERIO EXORTUM

CONDITUMQUE AUSPICATISSIMO

QUIDDAM NOVI REM APUD MEDICAM

POMŒRIIS HYGIÆÆ AMPLIATIS, RETECTURUM ;

MILITANTIBUS PRÆSERTIM

AC PROINDE A MILITUM AMICI PECTORE HAUD ALIENUM,

SUA COLLATURUM MUNERA ;

QUIBUS PAR EST, OBSERVANTIA, CULTU, STUDIOQUE SINGULARI

INSCRIPTUM VULT DEDICATUMQUE

BENEFICIORUM NEUTIQUAM IMMEMOR

GRATISSIMUS ATQUE DEVINCTISSIMUS

AUCTOR.

Londini,
22° Oct$^{s.}$ 1816

COMMENTARIOLUM,

&c. &c. &c.

PROŒMIUM.

PAUCÆ quæ subsequuntur Observationes ex amplo usu plurimaque experientia emanavêre, fructui futuræ, quod quidem aveo speroque, Tironibus Medicis Disciplinæ Practicæ jaciendo fundamentum; eos præcipue designatos volo, quos Regi Patriæque operam navare Militando ferat animus; investigationis ergo Theorematicæ subtilitates, quippe quæ apud Scholas ac Societates Medicas, Arenam profecto sibi propriam, jam satis cultús superque comparasse videantur, mihi, quantum fieri posset, evitandas studiosus existimavi.

Anno 1809 et deinde per biennium erat Curationis meæ et Rectionis Nosocomium

Generale Ædibus Nuncii Pontificii Urbem apud Ulyssipolin, quod, meo sane rogatu, factum est Receptaculum trium circiter centum œgrotorum gravissimis morbis laborantium, Intermittentibus nempe Febribus, Remittentibus ac Dysenteriis. Per paucas ab initio hebdomadas ad remedia plerumque apud Dysenterias adhiberi solita decurrebatur, exitu autem parum secundo, multi enim inter sublevatos in stadium Chronicum degeneraverant, et exinde contractis noxios affectus Visceribus, miserrimi denique succubuerunt. Rebus ita sese habentibus, mihi mecum reputanti obvenire contigit, fieri posse ut, usurpatione Scalpelli Phlebotomi audacula subitaneaque, minus urgeretur, minus pessum corpus daretur, quam stillicidio sanguinis continuo et quantitate incerta ex superficie Intestinorum* proveniente.

Sub tegmine igitur hujus ratiocinationis aleam Scalpelli Phlebotomi apud Dysenteriam experiri, habenis liberius ampliusque immissis, quam inter hujus Morbi Annales hucusque obtinuerat, obfirmatum habebam. In singulis proinde Dysenteriis recentibus Venæ iterum sectio atque iterum repetebatur, quamdiu per alvum sanguis apparebat evacuari, missionis iterationem copiamque idoneam gubernantibus nunquam non arteriarum pulsibus. Successus omnibus fere numeris absolutus atque cuncta spe melior e novello instituto indies emanabat.

Jacobus McGrigor, M. D. Eques Auratus, Inspector Generalis Nosocomiorum Peninsularium et Concilii jamjam Medici Militaris Rector Generalis, certior Experimenti auspicatissimi factus, eo ipso studio quo Rei Publicæ semper consulere atque inservire haud segniter quidem assueverit, per omnes Stationes Medicas Inventum

commendatum diffudit, necnon adoptato ubicunque Remedio, omnibus quasi in exemplis, exitu præpollere quam faustissimo contingebat.

Quæ in hisce paginulis invenientur publici juris facere libens impellebat animus, eo ipso ut, quantum in me est, quos ex liberiori ac fortiori, quam hactenus cognita, Medicaminis usurpatione compererim effectus, penitius, longius latiusque innotescant obviam ituris Morbo lethifero, qui Martis ipsius furibundi instar, vim Copiarum Militantium effectricem comminuere pessumque dare *antehac* consuevit.

De Febribus quædam disserturo, varia Dogmata de Causa Impetus Febrilis *Proxima*, tenebris scilicet ac caligine altissimis obvelata obrutaque, consulto prorsus mihi præteriri. Causas Prædisponentes atque Excitantes quam accuratissime comperisse ad præveniendos morbos plurimum,

iisdemque curandis nonnihil subinde auxilii afferre facile concedatur; trutinanti verum enimvero quantillulum, obvias propter causas, pro comperto habeamus *quo nimirum modo* Impetus Febrilis inducatur, argumenta Theorematica omnino rejicere satius porro tutiusque videretur; animoque diligenter Phænomena versus Febrilia intenso, iisdemque obstare atque occurrere per remedia quæ ab acervo Experientiæ jam pridem confirmatæ provenerunt, vel quæ, eadem illa nunquam non Magistra facemque prælucente, de die in diem proferri feliciter contingant.

DE FEBRE INTERMITTENTE.

Cullenus noster, venerandus ille Scholæ Medicæ hodiernæ Patriarcha, Paroxysmum Febris Intermittentis calamo depinxit tam fideli concinnoque ut me mihimet non minus equidem quam Lectoribus defuturum existimarem, si quamlibet meam ip-

sius descriptiunculam Publicæ obtrudere patientiæ fuissem ausurus; pace igitur obsecratis veniaque, Historiam Symptomatum velut ab Illustrissimo Præceptore meo traditam adoptare ac Latiné redditam in hocce liceat transferre Opusculum.

Prim. Lin. Pag. 66, *Sect, X.*

" Talem apud Paroxysmum Phænomena
" hujusmodi obtinere solita.

" Œger, primúm, languore et debilitatis
" sensu, ab motu aversatione, pigritia,
" pandiculatione et oscitatione frequentis-
" simis corripitur.

" Vultus simul artusque extremi palles-
" cere, oris decrescere lineamenta; moles
" omnium partium externarum sese con-
" trahere cutisque per totum corpus,
" perinde quasi frigore tacta, insigniter
" constringi."

" Ingruentibus hisce symptomatibus, " extremæ partes judici digito alterius, " minime autem ipsi œgro,frigidula sentiri. " Tandem Œger frigoris sensum in dorso " plerumque inchoatum ac deinde per " omnes corporis partes diffusum con- " queri; jam vero cutis tangenti calida " percipi. Aucto frigore cuncti artus " tremore, succussibus horroribusque " trunci corporis occupari cruciarique.

" Frigore ejusque effectibus per aliquid " temporis increbrescentibus, omnia minus " aspera evadere, ruboresque calentes in- " vicem cum iisdem alternari. Paulatim " frigus omnino dare tergum calore " inusitato per omnes partes excipiendum, " color cuticulæ reddi, vultus imprimis " præter naturam rubescere; reducibus " calore ruboreque cutis relaxari lævisque " fieri; aliquandiu vero arida perstare; " oris lineamenta aliæque corporis partes

"molem suam ordinariam induere, immo "etiam turgidiora quam pro solito "evadere.

"Auctis commoratisque per aliquid "temporis calore, rubore ac turgescentia, "mador in fronte patescere, gradatim ad "sudorem usque augescendus, per omnes "corporis partes paulatim pedetentimque "deorsum obrepturum; defluente affatim "sudore, calor diminui, breve post tem-"pus sensim evanescere, corpus ad solitam "restitui temperiem, muneribus ipsius "plerisque ad statum pristinum redeun-"tibus.

SECTIO. XI.

"Hæcce Phænomenorum series Paroxys-"mum tripartito distribuendi ansam sug-"gessit; in Stadium scilicet. *Frigidum*, "*Calidum* atque *Sudatorium* dividendo; in

" horum decursu Munia plurima notabili-
" bus admodum mutationibus affici jam-
" jam subindicandis.

Sectio. XII.

" Obrepente primum languore pulsus
" Arteriarum quandoque tardiores, semper
" debiliores quam antea reperiri; super-
" veniente Frigoris sensu, exiliores, cre-
" berrimi ac sæpius abnormes fieri; re-
" misso Frigore, Caloreque superinducto
" ictus pulsuum minus enormes, durius-
" culi plenique usque ad proruptum su-
" dorem deprehendi, quo affatim de-
" fluente, molliores, tardiores; omnino
" cessante, ad conditionem naturalem
" protinus reversuri.

Sectio. XIII.

" Respirationi porro non-nullæ muta-
" tiones exantlandæ; grassante Frigore,

" spiritus exiliter, creberrime, anxieque
" trahi, nec tusse aliquando non stipatus;
" ingruente Calore, spiritus plenior, libe-
" rior evadere; haud parum vero adhuc
" frequens et anxius, usquedum defluente
" portulis apertis sudore, anxietas suble-
" vari, respiratio fieri minus frequens
" minus restricta, donec sudore demum
" prorsus cessante, ad pristinam omnia
" restitui conditionem.

Sectio. XIV.

" Necnon et Munia Naturalia suis objec-
" tari discriminibus; instante Frigore,
" cibi appetentia extingui, haud prius re-
" versura quam de Paroxysmo actum
" fuerit vel sudor aliquandiu defluxerit
" uberius. Durante plerumque toto
" Paroxysmo non abesse solum cibi appe-
" tentia, verum ab omni etiam solido
" præsertimque Animali nutrimento Œger

" omnino abhorrere: provecto longius " Frigore; anxietas ac nausea vomitionem " biliosam Frigori terminum, Calorique " principium impositaram excitare; in- " crescente Calore nausea vomitioque di- " minui, Sudore affatim defluente terga " penitus daturæ.

Sectio. XV.

" Per totum Paroxysmi decursum mise- " rabilis urgere sitis, subsistente Frigore " conditioni oris fauciumque siccæ ac glu- " tinosæ, Calore autem, æstui per totum " corpus permeanti, deputanda; defluente " uberius fusiusque Sudore, os faucesque " humescere, mox quidem sitis æque ac " calor sensim profligari.

Sectio. XVI.

" Apud Glandulas quoque Secernentes " nonnihil mutationis obtinere; quod a

" secretis in ore saliva mucoque jam memo-
" ratis amplé—clarius vero ab Urinæ obser-
" vatione innotescat, quippe quæ durante
" Frigore sine nubecula sedimentove con-
" spiciatur; crudescente Calore rubicun-
" dior, nullo tamen adhuc sedimento
" prædita, evadat; mox defluxo liberrime
" Sudore, sedimentum lateritium, simile-
" que confecto per quoddam tempus Pa-
" roxysmo, depositura.

Sectio. XVII.

" Rarissime evenit, certos sed perpaucos
" Œgros Diarrhœa ipso ab initio divex-
" atos si excipias, Sellam Familiaricam,
" ante completum Paroxysmum, quo tem-
" pore fæces plerumque laxæ semel dun-
" taxat evacuantur, vix ac ne vix quidem
" necesse haberi.

Sectio. XVIII.

" Hisce mutationibus Glandulosis ad
" alia comitantia Analogice collatis, sæpe-

" numero animadvertere fas est, tumores " superficiei, durante Frigore, derepente " insigniter detumescere, sed plerumque, " haud semper tamen, subsistente Sudore, " ad pristinam redigi molem assuescere.

" Ulcera itidem, grassante Frigore, ex- " siccari, defluente autem Sudore, vel pe- " racto Paroxysmo, pus rursus suum evo- " lutura.

Sectio. XIX.

" Nec desunt interea Sensui ac Sensorio " Communi suæ mutationes; ingruente " Frigore, Sentiendi Facultas magnopere " imminui; superveniente Calore, eadem " prorsus restitui, immo etiam sæpius in- " signiter adaugescere.

Sectio. XX.

" Quoad Intellectum; Attentio ac Re- " cordatio, obrepente Frigore, et per totum

" plus minusve Paroxysmum, difficiles
" fieri inconditæque; hinc quædam inter
" cogitandum perturbatio, nonnunquam
" ad delirium assurgens, evadere, quæ
" quidem aliquando instante Frigore,
" sæpius autem non nisi ante Calorem
" stabilitum, urgere solita.

SECTIO. XXI.

" Verum enimvero Frigus interdum som-
" nolentia quadam stuporeque Apoplexiæ
" Veternive speciem æmulantibus intro-
" duci, commemorare hic loci haud alie-
" num videtur.

SECTIO. XXII.

" Restat denique annotandum, capitis
" dolorem aliquando sub initio Frigoris,
" frequentius autem post Caloris accessum
" increbrescere, et tunc palpitatione in

" temporibus strenua pro solitó stipatum; " perstare dolor usque dum Sudor proru- " perit, hocce autem liberius defluente, " paulatim evanescere; dolor capitis dolo- " ribus dorsi majorumque articulorum sti- " pari, cursum eundem finemque exper- " turis.

Sectio. XXIII.

" Hæc sunt omnia aut præcipua saltem " quæ in Paroxysmo Febris intermittentis " sese ostendunt Phænomena, usitato con- " cursu, ordine atque successione desig- " nata. Quod Historiæ hujusce ad sum- " mam attinet; varia Phænomena differen- " tibus in exemplis diversé admodum sese " ostendere, animadversu haud indignum; " seriem eorum plus minusve justam con- " cinnamque fieri; necnon et varias partes " vel stadia, unum ab altero, quoad variam " rationem certa temporis intervalla occu-

" pantium, posse inter sese nonnihil dis-
" crepare."

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Habitus corporis imbecillus; fibra relaxata; diæta pertenuis, macilenta, parum nutriens; nimia Venus; defatigatio; debilitas e morbis prægressis exorta; affectus animum deprimentes, quales sunt metus, luctus, terror, &c.

CAUSÆ EXCITANTES.

Miasmata paludosa; Effluvia e vegetabilibus putrescentibus oriunda; Plaga humida, nebulosa, qualis fluminum ripas viciniamque supernatare solita.

RATIO MEDENDI.

Ut medeamur Febribus Intermittentibus ad indicem triplicem decurrendum est:

1. Stadium Frigidum interscindere vel omnino ablegare,
2. Paroxysmi recursum prævenire,
3. Tonum Systemati restituere,

} Oportet.

Prima indicatio ratione sequenti sæpenumero complebitur.

Appropinquante Frigore capiat Œger* Misturæ Emeticæ cochleare unum vel ℥ß singulis quindecim temporis momentis donec plena vomitio cieatur, affatim interea superbibendo florum Chamæmeli Infusum nauseosé tepidulum. Confecta Emetici operatione, Balneo tepido per pauca momenta submittatur, inde lecto recipiendus nudusque laneis involvendus stragulis. Subministratis identidem Hordei decocti calidi

* Appendicem.

poculis, sudor per nonnullas deinde horas plerumque subsequetur, Paroxysmum omnino forsan amandaturus, vel saltem, interscisso Frigore, intermissionem amicam utilesque inducias donaturus.

SECUNDA INDICATIO.

Tranquillis jam tandem Arteriarum pulsibus, corporeque ad justum caloris gradum redacto *Haustus Tonicus secunda quaque hora exhibeatur.

Quo magis interim meliusque consilio Medicaminis opitulemur, exercitatio, præsertim equitatio, ac diæta nutriens immo etiam lauta cum moderato vini meracioris Lusitanici usu præcipiantur oportet.

Medici est Œgrotantem admonere ut, quo sese habeat modo diebus subsequenti-

* Appendicem.

bus eadem circiter hora qua morbus aggressus fuerat diligenter animadvertat, et quandocunque Frigoris instantiam præsentiat, sit in promptu *Haustus Prophylacticus e vestigio perpotandus; sudor exinde uberrime profluere.

Remedium hocce potens expectationem perraro fallit; notatis deinde quæ supra designantur conditionibus, ad Haustum Tonicum longioribus exhibitum intervallis, equitationem, lautum nutrimentum &c. recurrendum, neque prius absistere oportet quam duplex aut triplex impetûs formidolosi periodus innocua præteriverit, vel octo decemve dies omni febricitatione immunes fuerint prætergressi.

Si Haustus Tonicus Ventriculo rejiciatur aut alvi moveat profluvium, duæ vel tres guttæ Tincturæ Opii singulis ejusdem dosibus immiscendæ.

Lac serosum, utpote vehiculum, rejecto per usitatiores exhibitionis modos Cinchonæ pulvere, ex voto succedere repertum.

Quasdam apud Intermittentes, ubi ventriculi irritabilitas Cinchonam respuebat, Doctor Vetch, Exercitui Britannico e Medicis, ex sententia successit hoc pacto; Infusi Cinchonæ turbidi singulis addebat dosibus grana aliquot *Kali Præparati, ingestaque succi limonum vel Aceti Distillati quantitate idonea, ipso effervescentiæ actu sumebatur haustus.

De variis Intermittentium speciebus disserere, quippe quæ ab iisdem causis exoriantur, similique medendi ratione, paucis quidem variatis, devincendæ sint, deditâ prætermittere operâ omnino videbatur.

* i. e. Salis Absinthii.

AD INDICATIONEM TERTIAM

Persolvendam ℥i Misturæ Cinchonæ ter quarterve quotidie administretur; equitatio sub dio; diæta lauta nutriensque cum gratissimo Lyæi Generosi auxilio; hujusmodi taliaque valetudinem faustissime redintegrandam haud immerito polliceantur.

FEBRES INTERMITTENTES CHRONICÆ.

Quod ad Chronicum attinet Intermittentium gradum, animadvertere liceat, quædam Abdominis Viscera in cunctis harum fermè exemplis noxios affectus contraxisse, hujusmodi igitur Œgrotantibus pauxillulum sane levaminis expectandum, nisi forsan mutatio ad Cælum Anglicum similemve temperiem Britannis nonnihil prodesse videatur, quæ, adju-

-vante itinere Marino, ad Munia eos Præsidiaria vel similia fungenda aptos redditura sit.

Interea temporis quando Cinchona quidem vi caruerit Medicatrice, immo etiam stadia apud nuperrima nonnihil fortassis detrimenti attulerit offeceritque, ad Regimen *Boli Mercurialis, Frictionumque ad Tonsillas usque serio occupatas confugere haud alienum porro videretur.

Plurimas apud Intermittentes Typos abnormes indutas periculum Liquoris Arsenicalis liberrimum institui, agnoscendum autem nullum exinde secundiorem eventum annotare mihi contigisse; Paroxysmi nimirum vi atque diuturnitate repressi, verumenimvero actio ejusdem fluxa fragilisque ne unum etiam curationis exemplum præbuit, quamvis dosin ipsius

* Appendicem.

usque ad guttas viginti quinque ter indies (additis Tincturæ Opii *(Laudani Liquidi)* guttis quinque ad palatum ventriculumque conciliandum) amplificare fuerim ausus.

Doctor Dancer, in Tractatu suo de Morbis Insulæ Jamaicæ, animadvertit, Liquorem Arsenicalem Intermittenti Chronicæ Occidentali mederi, attamen hospitem pernicialem intromittere, debilitatem nempe generalem, miserrimos Mortales omnibus quasi in exemplis e medio sublaturam

"Incidit in Scyllam qui vult vitare
"Charybdim."

DE FEBRE REMITTENTE.

Instante Paroxysmo languor plurimus, debilitas et lassitudo extrema sentiri;

frigoris Gradus leviusculus aliquando obtinere, quæ excipiunt Vertigo, Dolor capitis totumque per corpus, magna Præcordiorum anxietas, nausea; hæc symptomata raptim ingravescere, cutis incalescere, urgere sitis, lingua albescere, gustus in ore amarus, oculi rubicundi, prominentes lucisque impatientes, nausea, materieique biliosæ, mucosæ, viscidæ vomitio, oppressionis sensus dolorque regionem circa Ventriculi, respiratio frequens, anxia et laboriosa usque ad suspiria luctuosa, miseranda; Arteriarum pulsus duri plenioresque cum propria sibi repercussione, haud aliter quam si ictibus singulis vis quædam vibratoria vel duplicata inesse videretur; extrema virium labefactatio.

Hæc symptomata per sex, duodecim ac nonnullis in exemplis viginti quatuor horas increbrescere, quando Remissio evenire

haud universè quidem per complures horas permansura.

Neque alter nec subsequentes Paroxysmi a Frigore introduci, reliqua autem intendi symptomata, necnon aliquibus in exemplis rarioribus Exacerbationes Remissionesque duplices intra viginti quatuor occurrere horas.

Febris Remittens adversarius est formidolosissimus, et, nisi mature admodum strenuèque ipsi obviam eatur, Fatum plerumque haud dubium accersitura,

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Apud Plagas calidiores, Defatigatio; post multum laboris Ebrietas debilitatem introlatura.

CAUSÆ EXCITANTES.

Expositis Soli ardenti Miasmata Paludosa; Effluvia e Vegetabilibus putrescentibus oriunda.

Mecum mihi quidem pensitanti quam frequentissimè Febres Remittentes atque Intermittentes Typos invicem suos inter sese commutare—Remittentes iis præsertim mensibus quibus Iutermittentes Endemicè grassantur, increbrescere—necnon et utrumque morbum eidem prope Medendi rationi concedere—per Inductionem inferri videretur ambabus agnoscendas esse easdem quasi seu Prædisponendi sive Excitandi Causas, Debilitatem scilicet et Miasmata ex Paludibus, Effluviaque è Vegetabilibus putrescentibus oriunda.

Quod Typum sibi proprium singulæ ab initio induerint explicari forsitan valeat,

varia varios apud Mortales ad suscipiendum Virum morbificum proclivitate;—vel fortassis Miasmatum Effluviorumque statu plus minusve diluto; satis enim innotuit eadem majore aut minore vis nocivæ gradu pro rato a scaturigine intervallo præpollere.

CONSILIUM MEDENDI

Triplex est;

Oportet

1. Remissionem quamprimum inducere,
2. Paroxysmi recursum prævenire,
3. Tonum Systemati restituere,

Recolligendo quam sæpissimè miram Affusionis Aquæ Frigidæ potentiam ad conciliandam instanter Febris Remis-

sionem animadvertere contigerit, nullus dubito quin hocce Remedium veluti summopere efficax in Remittentium medela jure debito celebrari queat.

"Primam meruit quod laude Coronam."

Ad hoc medicamen, cujus defunctus Doctor Jacobus Currie, de Liverpool, ingenio admodum limato promptoque insignis, Medicos primus certiores fecit, apud *flavam* uti nuncupatur, Febrem Jamaicensem sæpe sæpius decurrebam, ac semper fere, comparentibus ineunte morbo Œgrotis, ex sententia feliciter omnino eveniebat.

Sed tantus Militum Gregariorum animis adversus Nosocomia inhærebat horror ut cum Morbo ad extremum usque sine questu colluctarentur; quam propter pertinaciam criminosam, postremo receptis critica ad Frigidæ Affusionis exhibitionem momenta

evanuerant, neque Caloris Animalis gradu nec circuli sanguinei impetu experimenti faciundi donantibus facultatem.

Atque hic loci commemorare liceat, deducto ex innumeris Œgrotis quos Febre Flava laborantes per Biennium visitare contigit argumento, stare mihi animo confirmatam sententiam, istum Morbum minime esse Contagiosum.

Plagas apud minus calentes, grassante Remittentis Paroxysmo, ea, quibus ad faciundum tutissimò Affusionis Frigidæ periculum opus est, plerumque supeditantur; hæc sunt, cutis ardor, calorem sanguinis, videlicet noventa octo Scalæ Fahrenheitianæ gradus, exuperans; pulsus Arteriarum ad noventa ictus vel altius intra momenti temporis spatium adaucti, necnon et superficies corporis perspiratione immunis. Apparatus idoneus sim-

plex est atque in cunctis Nosocomiis Generalibus et Legionariis in promptu facillime futurus; Dolium scilicet magnum Balnearium ad lectuli fulcrum apponitur, intus sella, ubi collocatur Œgrotans nudus; jamque per scalas a tergo strenuus Ministrator ascendat, creberrima successione aquæ frigidæ copiam e magnis situlis in caput deorsum humerosque pleno rivo mox defusurus; subjectus per duo triave temporis momenta huic Cataractæ Ægrotus lecto recipiatur; tum quidem Medico annotandum fore, dolores capitis, dorsi lumborumque terga penitus dedisse, sitim caloremque instanter subsedisse, pulsuum Arteriarum crebritatem ad septuaginta circiter intra temporis momenti spatium redigi ictus, lenem per omnes partes obrepere madorem, omnia gratissimam reducis sanitatis fiduciam impertitura.

INDICATIO SECUNDA.

Jam vero, rebus huc usque fautricibus, ad recursum Paroxysmi præveniendum, ansa porrigi opportunissima Cinchonam (quo supra modo de Intermittentibus medendo memoratum) diligenter subministrandi; tenuis sit diæta per tres quatuorve subsequentes dies, dum Febrem interea omnino evictam colligere liceat.

Recurrentibus altero pluribusve Paroxysmis, tantis recurratur vicibus ad Affusionem Frigidam, animo ad calorem corporis, statum Arteriarum pulsuum cutisque idoneos nunquam non intensissimo.

Alvo adstricta ad Enematum laxantium, emollientium opem levamine gratissimo confugiatur.

INDICATIONEM TERTIAM

modo, quo Convalescentibus ex Febre Intermittente opitulamur, simili assequemur.

Affusionem Frigidam apud Paroxysmi Intermittentis stadium Calidum quatenus experiri fas?

Uti lux tanto affulgeret Desiderato Dr. Currie experimenta quædam, nec sine felicissimis auspiciis instituebat; non temerè igitur e periculis hujusmodi salutaribus magis magisque multiplicatis Hygiææ Pomœria indies ampliandi spem alacrem concipiamus.

DE DYSENTERIA.

Historia Morbi.

Œgrotans jam inde ab initio dolores apud ventrem paulatim auctos conqueri:

cruciatibus intestinis, torminibus, tenesmo, eructationibus acerbis exagitari; miserabilibus ad alvum exonerandam conaminibus, pauxillum tamen non nisi egesturus, divexari; colluvies sanguineo-mucosa, spumosa, viscida, naribus invisissima, infestissima, excerni.

Ista fæcum species globosa obdurata, quæ Scybala nuncupatur, ab Œgroto, haud tamen sine quodam dolorum levamine aliquando evacuari; vehemens circa præcordia anxietas, languor, oppressionis sensus, nausea, vomitus, urgere; calor corporis augescere, Arteriarum increbrescere pulsus, oculos suffundi, albescere linqua, sensim infuscanda deinceps nigratura, labefactari prosternique miserabiliter vires.

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Regio Calidior; Tempestates Æstiva et Autumnalis, præsertim post longum Caloris Aretudinisque intervallum.

CAUSÆ EXCITANTES.

Frigus superficiei corporis, per vestimenta imprimis madida, admotum; vel post exercitationem validam calefacientem, aquæ frigidæ haustus; quo pacto perspiratio sensilis insensilisque supprimi, ad Tubum Intestinum introverti, ubi, ex Aeris ambientis regnante indole propria, in Acorem converti peculiarem, Virus sui generis fieri, inflammationem apud vascula Intestinorum superficiaria indeque mox Hæmorragiam excitaturus.

RATIO MEDENDI

Triplex amplectitur consilium;

1. Inflammationem localem subducere,

2. Alvum exonerare fæcibusque conservare liberam,

3. Tonum Systemati restituere,

} Oportet.

Efficaciam sequentis Instituti apud exempla Dysenteriæ recentis innumera proximum per septennium omnibus ferè absolutam numeris experiri mihi contigit.

Mittebatur illico sanguis e brachio ad uncias ℥xvj; hora dein circiter peracta sumebatur tribus brevibus intervallis *Solutio Laxativa; Pomorum interea, Hordeive aut Oryzæ decoctum super affatim bibebatur; vestimenta lanea per

* Appendicem.

totum induto Œgro; sub noctem per quindecim vigintive temporis momenta balneum tepidum exhibebatur.

Studium interim Ventilationi ac Munditiei nunquam non intensissimum; fæces extemplo longe amoverentur humoque altius sepelirentur; Sellæ Familiaricæ singulas post evacuationes aqua primum calida dein frigida sedulò perluerentur; variaque Nosocomii membra *Fumigatione Nitrica a Doctore Carmichael Smyth excogitata ritè lustrarentur, curatum.

Postero iterabatur Venæsectio ac paulo post grana quindecim Pulveris Doveri (Pulv Ipecac. comp. Pharm. Lond.) singulis horis per tres vices subministrata; stragulis laneis, addito etiam uno et altero opertorio, nudus convolutus, sudori profluenti per decem duodecimve

* Appendicem:

subjectus horas intereaque Hordei Decoctum, Infusum Lini vel aquam Oryzæ calida bibebat Œger.

Sub noctem poculum Ptysanarii Sago, Salep vel Tapiocha ad Œgrotantem refocillandum ritequè reficiendum porrigebatur. Postridie sanguine ex Intestinis adhuc profluente ac pulsuum Arteriarum statu nunquam non gubernante, ad Venæsectionem recurrebatur, cum Solutione Laxativa prout die primo, vesperi Ptysanarii poculum, hora somni *Bolus Mercurialis. Quarto die, fæcibus etiam dum sanguine tinctis, iterabatur missio sanguinis ad uncias decem duodecimve cum Pulvere Doveri ; sub noctem nutrimentum velut supra.

Post hanc periodum liberior sanguinis missio raro necessaria erat, attamen in

* Appendicem.

confesso obiter sit, fæcibus rubicundioribus viribusque pulsuum Arteriarum quadantenus fautricibus, Scalpellum Phlebotomum nequaquam reponendum mihi quidem visum fuisse.

Doloribus ventris atque tenesmo quandocunque acriter urgentibus, e Balneo tepido generali per viginti temporis momenta exhibito spes levaminis vix ac ne vix quidem fefellit.

Eidem consilio inservire *Enema Amylosum.

Jisdem symptomatibus ad extremum usque increbrescentibus fasciæ laneæ Spiritu Vini Camphorato Opiive Tinctura calidis madefactæ, aut Sinapismi, vel demum Vesicatoria Abdomini apposita, efficax plerumque levamentum afferebant.

* Appendicem.

Quibusdam Dysenteriis recentibus si quando Febris Intermittens Endemica, quod nonnunquam accidit, superveniret, hanc e conspectu amittere meo, ictuque in Dysenteriam unam excogitato, sanguinem detrahendum videbatur, exinde sæpius eo ipso factum est ut Intermittens in lenem Febris Continuæ Typum descenderit, neque amplius consilio nostro primario obstiterit.

Apud Peninsulam videre mihi neutiquam obtigit Dysenteriam recentem Febre Typhode complicatam, quapropter ad Scalpellum Phlebotomum cum debita fiducia nunquam non decurrebatur.

Hac leni simplicique Medendi Ratione, sine urgendo nimis Œgrotantem, Tubus Intestinus e Diathesi inflammatoria quæ Febrem toti corpori Symptomaticam indiderat, expediri;

deinde autem sanitas vigorque equitatione modica, nutrimentis idoneis, sorbillis nempe lautisque jusculis, oryza, ovis coctis, jurulentis, quotidianoque Vini generosioris demenso, redintegrandi.

Interea Convalescenti uncia *Decocti Cardiaci *Tincturæve Chalybeatæ tertiis horis adhibita obfirmando stabiliendoque corpori prodesse haud parum invenietur.

Aliquibus causis Militia graviter urgente haud facile evitandis impellitur ut plurimi Dysenteria laborantes gradu Chronicismi ad Stationes Nosocomiales provectiore compareant, quo pacto occasio matura imprimis desideranda in plenam Scalpelli Phlebotomi celebrationem jam infeliciter

* Appendicem.

præterivit; attamen, fæcibus cruentatis, Pulsuumque Arteriarum viribus quodammodo superstitibus, sanguinis e brachio missiunculas usque ad octo decemve uncias altero vel tertio quoque die commendare fert animus experientia edoctus; Bolus Mercurialis per tres noctes subsequentes Solutioque Laxativa quarto mane administrentur, Enema Amylosum pro re nata exhibeatur: necnon et *Bolus e Kino et *Mistura Catechu, ad Tonum Intestinis conciliandum, suum afferre subsidium.

Sanguine haud amplius inter fæces apparente, *Misturæ Gentianæ Cinchonæ et Quassiæ eidem consilio manum suam auxiliarem ultro porrigere.

Interea quod plurimis Dysenteria Chronica laborantibus obveniebat Phænomenon nodosum annotare proposito haud ali-

* Appendicem.

enum nostro esse videtur; hujuscemodi complures statu si non convalescente at nequaquam retrogrado, quippe quorum Pulsus, Perspiratio Portulæque Excernentes munia rite obibant sua, repente nec quid tale opinante Medico, intra unius horæ decursum animam efflavère.

Cupido rationem eventuum Fatalium adeoque subitaneorum reddere, hunc ratiocinandi modum usurpare forsitan licuisset: contactu Puris acerrimi superficiebus Viscerum nobiliorum per quoddam tempus admoto easdemque corrodente, unum eorum aliquid subito disruptum fuisse, inde vero fluidis extra vasa effusis, miserrimos illico exhalâsse animam.

Atque hic loci Documentum egregium nostro præ cæteris Argumento Praxique "Decus et Tutamen" ex Operibus Immortalis illius nostri Sydenhami citare, haud sane inopportunum videatur.

" Accidit etiam nonnunquam, licet raro " admodum, ut Dysenteria sub initio non " rite curata, particulare subjectum annos " aliquot discruciet, integra sanguinnis " massa Crasin quasi Dysentericam in- " depta, unde acres calidique humores " Intestinis continuò suppeditantur, Œgro " interim singula Vitæ munia mediocriter " bene obeunte.

" Hujus specimen se mihi obtulit non " ita pridem in Muliere quadam meis " Ædibus vicina, quæ per tres annos " *hujus Constitutionis* postremos hoc malo " continenter exercebatur.

" Cum remedia quamplurima esset ex- " perta antequam ad me accederet, Venæ- " sectionem tantum, missis cæteris præ- " sidiis quibusque, celebrandam censui, " quam ut sæpius repeterem, longioribus " tamen intervallis, tum sanguinis color,

"Pleuriticorum sanguinis æmulus, tum "insigne illud quod post singulas vices "magis ac magis auctum sentiebat leva- "men, mihi addebant animos; cujus "ope tandem pristinam sanitatem conse- "quuta est."

Syden. Dys. Ann. 1670, 1671, 1672.

Summam apud quosdam Auctores Medicos gratiam hocce Theorema obtinuit, *Dysenteriæ scilicet in suamet ipsius essentiæ Contagionem inesse Specificam, ingenitam.* Huic Sententiæ Van Swietonio, Degnero, Pringelio atque aliis quibusdam inclytissimis Medicis facilem commodare fidem, eidemque patrocinari Culleno illi nostro placuit, huic affimanti "*Dysenteriam semper Contagiosam esse.*"

Prim. Lin. M. L. XXV.

Ausuro dissentire a Viris quorum erecta ingenia Operaque limatissima

Scientiæ Medicinali lumen Philosophicum affuderunt, haud mediocriter equidem diffidendum mihi autumo; testimonium nihilominus experientiæ propriæ meæ, neque paucis sane in exemplis semper sibi constantis, anteponere cogor; quatenus vero huc pertineat, haud tenui est nec parvulo oportet esse, solamini, quod corroborari suffulcirique mihi contingat coeunte Medici Illustrissimi auctoritate, cui, propter Historiam hujus Morbi calamo fideli delineatam Effectuumque ad suas Causas relatorum solertem indagationem Respublica Medica plurimum devincitur.

Zimmermannus affirmat, Pag. 18 de Dys^a. " Cum Febris Putrida nonnisi sub
" certis conditionibus Tabifica sit, ita
" sane Dysenteria nostra per semet ipsam
" minime erat Contagiosa. Quamplurimos
" cum Œgrotis familiariter admodum,

" sine aliquo prorsus sibimet ipsis detri-
" mento, viventes animadverti.

Iterumque Pag. 20. " Mihi quidem
" videbatur nostram Dysenteriam ex illu-
" vie sola plurimisque in locum exiguum
" coarctatis, per semet ipsam vero minime
" gentium Contagiosam fuisse ; quamvis
" enim multis eodem simul tempore labo-
" rare illâ evenisset, hocce porro Phæno-
" menon ab alia magisque universa causa
" omnes pariter complectente exoriri facile
" crediderim."

Defunctus Medicus Johannes Hunter in Commentario suo egregio de Morbis Militum apud Insulam Jamaicam hanc profert sententiam, Pag. 177. " Neque in
" Nosocomiis Jamaicensibus nec in Epi-
" demica quæ Annis 1799 et 1780 Londini
" obtinebat, Dysenteria *Contagiosa* esse
" videbatur."

Quod ad meam ipsius attinet experientiam, ne unum quidem memini exemplum, in Nosocomiis Brasiliæ, Promontorii Bonæ Spei, Bristolii, Jamaicæ, Peninsulæ, Galliæ aut Belgii, quo Medicus, Chirurgus, Dispensator, Ministrator, Curatrix vel Comes Dysenteriam ab Œgro contraxerit; ex pura putissima Dysenteria in stadiis etiam pessimis Contagionem progeneratam nunquam animadverti; in quosdam Œgrotos quibus Dysenteria Chronica Febrisque Typhodes inter sese coiverant, incidere mihi obtigit—unde *Morbus haud dubie Contagiosus*, hunc autem e superinducta Dysenteriæ Typho exortum clarissime liquebat.

Nosocomii Aer coarctatis referti Œgris, nisi Ventilatione frequentissima instauratus perflatuque renovatus, citissime ab Effluviis Humanis intermistis onerari, unde Contagio generari Typhodes, cui im-

bibendæ Dysenterici promptam facilemque prædispositionem ostentare, pænam morte, duplici ex Pharetra, sæpissime lituri. Medicinam apud Nosocomia facienti in quosdam Œgrotantes ubi Dysenterici contraxerant Typhi Contagionem; nequaquam autem vel in unum Febricitantem qui Dysenteriam ex alio conceperat, incidere obtigit. Dysenteriæ et recentes et Chronicæ Causis Febres Intermittentes ac Remittentes excitantibus obviam euntes tributum suum Epidemicæ Febri regnatrici sæpius persoluturæ.

Quamplurima cadavera, quæ Dysenteria Chronica morti occubuerant, incidentibus ac perscrutantibus Johanne Hennen Nosocomiorum Vice—Inspectore, Chirurgis Bell et Dease, Chirurgis Vicariis Goodrich, Maloney, Hunter, Scott, Divir, Pope, Greaves, Finucane, Armstrong, Smith, M. D. &c. visa apud dissecandum

Phænomena continuo admonebant docebantque cladem quantam stragemque omissus stadio recente Scalpelli Phlebotomi liberior usus longe lateque attulisset; Tubi Intestini, Coli præcipue tunicæ Rectique, speciem indiciaque noxæ damnique gravissimi præ se ferebant; Jecur inflammationis insignia antecessoris, aucta admodum mole, plerumque monstrabat; Lien quoque, plerisque in exemplis, quodammodo tumefactus.

Rebus nimirum huc usque deductis, literas a Johanne Hennen Nosocomiorum Vice-Inspectore receptas, hic loci interponere haud mediocriter juvat, quippe quæ non rebus solum gestis fidelissime, verum Phænomenorum etiam enodatione peritissima vimque lucemque Argumento nostro insignissimam, meo quidem judicio, affudisse videantur.

Bruxellis, x Cal. Oct.[s] 1815.

" Care mî Amice,

" Volentem fieri certiorem " quales effectus e novo apud Dysenteriam " Regimine fuerim egomet expertus atque " etiam quæ apud dissecta Cadavera perce- " perim, ad voti tui te compotem redden- " dum, quatenus memoria valeam, luben- " tissimus memet accingo.

" 1. Venæsectionem iteratam quamdiu " dolor presso sentiretur Abdomine vel " sanguis floridus fæcibus commisceretur, " Remedium haud dubie potentissimum " reperi et efficacissimum, cujus sane in " hoc debellando Morbo experimentum " facere mihi contigerit.

" Ad Febrem demittendam, perspirati- " onem universam conciliandam, inflam- " mationem localem, quam apud omnes " Dysenterias recentes extitisse e dissecti-

" onibus nostris satis superque compertum
" habemus, sublevandam, insigniter ad-
" modum præfulgere.

" 2. Ad missionem sanguinis per Hiru-
" dines et Cucurbitulas cruentas topicam,
" cum magno Œgrotorum levamine, de-
" currebatur.

" 3. Venæsectionem in omnibus morbi
" stadiis, exempla si excipias in quibus in-
" flammatio usque ad Ulcerationem prove-
" nerat, aut status Viscerum Abdominalium
" morbidus Hydropem arcessiverat, cele-
" brare haud dubitavi.

" 4. Eadem ipsa apud Dysenterias
" variis variarum Febrium Typis seu Con-
" tinuarum sive Intermittentium stipatis,
" ex sententia pariter omnino successit;
" Cujusdam Dysenteria simul et Intermit-
" tente laborantis e brachio missus est san-

" guis, ut tuis ipsius verbis utar " coram
" et in ipsum os etiam Intermittentis;"
" hæc protinus tergum dare, utrum vero
" necne in Febrem Continuam vel Apyrex-
" iam absolutam descenderit, meminisse
" jam temporis equidem nequeo.

" 5. In nonnullis Intermittentium ab-
" normium exemplis, grassante simul Dy-
" senteria, sanguinem mittendum videba-
" tur; Venæsectio intermissionem ordina-
" tam conciliabat; in aliis præsens (cum
" Dysenteria) Tertiana ordinata Venæsec-
" tione prorsus fuit ablegata, Typo in le-
" nem Febrem Continuam declinante, Ra-
" tioni Medendi usitatæ facile conces-
" suram.

" 6. Chirurgis Vicariis Goodrich, Scott
" et defuncto Maloney, quatenus periculum
" novi Instituti facere valebant, eundem
" felicem successum, ac mihimet, experiri
" contigit.

" 7. Ex triginta Cadaveribus a me " dissectis (Œgri Dysenteria Chronica diem " miserrime obierant) omnia inflammati- " onem præcursorem ostentare; Scybala " perraro observari; si quando observata, " *Spasmo aut Constrictione* minimè exoriri; " hujus autem Phænomeni facilem hoc " modo reddi rationem; Intestini nempe " Tunicis prævia inflammatione conden- " satis, latitudinem Canalis pro rata dimi- " nui; verumenimvero fasciis Coli liga- " mentosis haud ita prompte impetui in- " flammationis concedentibus; Tubum ab- " normiter imminui corrugarique; hoc " pacto ingesta secretaque nonnullis in " exemplis intro conclusa in globulos " conformari orbiculatos.

" Culleno aliisque Auctoribus Scybala " in Cellulis Coli naturalibus confingi, " iisdemque partem Morbi *essentialem* " constitui videbatur; jam vero, dissectis

" satis superque liquet cadaveribus, Scybala
" partem Morbi *essentialem* haud quaquam
" constituere; Dysenteriam Catarrhum
" esse Intestinorum inflammatione locali
" stipatum; *Spasmum denique Constricti-*
" *onemve*, nisi quatenus supra designatum,
" ne flocci quidem, quod ad Dysenteriam
" pertineat, faciundos, pro certissimo per-
" suasum habemus.

" 8. Inflammatio tamen internis Tuni-
" cis minime limitari; externas etiam Tu-
" nicas ex æquo affectas, conglutinatas
" vidi, fræna inflammatoria protrusa; ef-
" fusum Serum; atque apud Cadaver hic
" loci postrema hebdomada dissectum, pus
" etiam in cavis Abdominis Pelvisque flui-
" tans; Œgrotum Dysenteria infestaverat
" Pthisis autem de medio abstulit.

" 9. Viscera Abdominis Glandulosa, Jecur
" præsertim Lienque morbum participare,

" Phænomenaque Inflammationis acutæ
" impetûsve sanguinis illuc insignioris,
" quam clarissime ostentare.

" Hinc jecur per omnia Inflammati-
" onis stadia à primo Tunicæ Peritone-
" alis rubore ad Gangrænam usque pro-
" currisse inveniri; Lien vero stadium
" purulentum maturè adeo nequaquam
" suscipere; qualitate namque ipsius spon-
" giosa ansam accumulationi sanguinis
" opportunam præbente, adauctui potius
" quam suppurationi proclivis fieri.

" Apud Nosocomia Abrantesensia Lie-
" nem *Trilibrem* mihimet quidem ipsi,
" Morgagnio autem Lommiove (utri, e
" memoria sane excidit) *tredecelibrem*
" dissecare obtigit.

" Quod ad plenam, liberam maturam-
" que *Scalpelli Opiferi* celebrationem me-

" met contulerim,—quod conspectus Dy-
" senteriæ *supra Scholarum Librorumque*
" *disciplinam* mihi profecto affulserit,
" tuum est, cui x x x = et pro cujus suc-
" cessu et felicitate omnibus numeris abso-
" lutis hanc Epistolam clausurus studium
" suave suum votaque optima eloquendi
" præsentem occasionem libentissimus
" arripit

Amicus tuus Alumnusque,
JOHANNES HENNEN,
Nosocom[m.] *Vice-Inspector.*

Edm. Sig. Somers, M.D.
Copiar[m]. Peninsularium
Medico Primario, *&c.* salutem."

Venia ab amico meo Itinerumque apud Peninsulam Medicinalium Socio Jacobo Dease indepta, chirurgo inter peritissimos æstimando miroque insuper prædito Phænomenis indagandis acumine, quæ sequuntur, e plurimis similibus jam pridem male amissis, inserere liceat.

" Thomas Clarke, Miles tricesimæ Le-
" gionis Gregarius, annos natus viginti
" octo, sexto Decem$^{s.}$ die, anno 1812, in
" Nosocomium Abrantesense admitteba-
" tur; summis Dysenteriæ premebatur
" angustiis; discruciabant continua cum
" Tenesmo tormina; alvi dejectiones max-
" ima ex parte mucosæ, sanguineæ; pulsus
" plenus, frequens; cutis calida, arida;
" lingua sordida, fusca; ne longum faciam,
" omnibus iis symptomatibus Febrem de-
" pingentibus laborabat.

" Ratio Medendi: Mittebatur e brachio
" sanguis ad ℥xvj et habebat Pulveris
" Ipecacuanhæ Compositi (Pulv. Doveri)
" grana decem repetendo dosin singulis ho-
" ris per tres vices; sumebat vesperi Magne-
" siæ Sulphatis (Sal. Glaub.) ʒiij, super-
" bibendo interea tenue affatim jusculum;
" crastino die pulsus magnopere melius
" se habebat, lingua expurgata, dejec-

" tiones multum imminutæ, tormina ad-
" modum sublevata. Repetebatur Pulvis
" Doveri ut antea; Vesperi, longe melius se
" habebat, presso Abdomine paululum
" nonnisi percipiebat doloris; dejectionum
" alvi numerus valde imminutus. Repe-
" tebatur Magnesiæ Sulphas et hora
" somni habebat Haustum Anodynum.
" Postridie convalescebat; præsidii nihil,
" Haustum hora somni Anodynum si ex-
" cipias; die sequenti magis magisque
" proficiebat dieque undecimo Decembris
" e Nosocomio prorsus ablegatus est.

" Samuel Lawrence, Manipularis eodem
" die in idem Nosocomium admittebatur,
" apud Peninsulam per menses octodecim
" versatus; symptomata Febrilia crudes-
" cebant magis quam apud Clarke, nausea
" præsertim urgebat; quoad cætera nul-
" lum quasi inerat Phænomena inter dis-
" crimen; annos natus triginta; pleno

" corporis habitu; ad Scalpellum Phle-
" botomum, sententia e symptomatibus
" cooptata, confugere illico obfirmatum
" est. Ratio Medendi: Instituebatur Ve-
" næsectio ad ℥xvj; habebat Pulverem
" Doveri prout Clarke; Magnesiæ Sul-
" phatis ʒiij vesperi. Crastino mane
" eodem prope laborabat Morbi gradu,
" nocte etiam Dysenteriæ supervenerat
" Paroxysmus Febris Intermittentis; re-
" bus ita sese habentibus, gradum (præter
" Magnesiæ Sulphatis exhibitionem) sus-
" tinebam meum, placebatque ejusdem
" certiorem facere Doctorem Somers,
" Medicum Primarium, cujus sub tegmine
" posset mea Praxis recubare; illius opinîo
" usu longo et exercitatione adeo fuerat
" confirmata ut Intermittentis præsentia
" apud Dysenteriam recentem quin san-
" guinem mitteret vix ac ne vix quidem
" foret, se judice, obstatura; reduce ad
" Nosocomium, iteraretur Venæsectio et

" Pulvis Doveri, præscriptum; Vesperi, " Magnesiæ Sulphas et hora somni Haus- " tus Anodynus. Postridie symptomata " Dysenterica admodum sublevata, Febris " multum diminuta, habebat *Haustum " Prophylacticum; Vesperi, Bolum ex " *HydrargyriSubmuriati gr. iij, cum Opii " semigrano; hora somni Haustus Ano- " dynus. Mane sequenti longe melius se " sentiebat, alvi dejectiones nocte solum- " modo duæ, Tormina, tenesmus quasi " nihili faciunda, et quod non paululum " mirabar, haud quaquam reversus fuerat " Intermittentis Paroxysmus; repetebatur " Magnesiæ Sulphas et hora somni Haus- " tus Anodynus. Crastino die; noctem " peregerat tranquillam, alvique dejec- " tiones paucula duræ et parculæ; In- " termittens tergum omnino dederat; " genæ paululo ruboris suffusæ, pulsus " plenus sed mollis (regimen fuerat ab

* Appendicem.

" initio rite antiphlogisticum) repeteba-
" tur mistura laxativa parvis dosibus
" administrata ; hora somni Haustus Ano-
" dynus. Crastino die convalescebat,
" diæta plenior, ʒß Cinchonæ pulveris
" ter quaterve in die; duodecimo De-
" cembris die gradatim proficiebat, dosis
" Cinchonæ augebatur, diæta plena cum
" Vini Lusitanici rubri ℥vj ; die decimo
" tertio exinde magis magisque convales-
" cebat; die decimo quarto e Nosoco-
" mio prorsus ablegatus.

Coimbræ, Nosocomio Generali,
Nonis Feb. 1813.

" Dissectio Cadaveris Georgii Dexter
" Gregarii Legionis Tricesimæ qui
" Dysenteria per quinque postremos
" menses laboraverat; jamdudum vero
" levibus identidem Intermittentis Febris
" Paroxysmis afficiebatur. Inciso cor-

" pore atque Abdominis cavitate patefacta,
" contracta prorsus et quasi Spinæ arcte
" colligata videbantur; Hepar si quid-
" libet intererat discriminis, aliquanto
" minor reperiebatur quam apud viros
" staturæ istius pro solito animadverten-
" dum, loco autem naturalis sui coloris
" Cacaotici, decolor evaserat penitusque
" cœruleum; concretionis erat firmioris
" quam in alio quovis exemplo obvenire
" mihi contigerat; Vesicula Fellea admo-
" dum distenta; Ductus Hepaticus nec-
" non et Cysticus molis erant haud me-
" diocris tactuique flaccidi; liquor Vesi-
" cula contentus fere pellucidus atque
" viscidam illam et glutinosam speciem
" quam in Bile sana videre semper est,
" omnino exuerat; hocce Phænomenon,
" me quidem judice, ex resinæ defectu,
" quæ in Bilis integræ constitutione par-
" tem fert prominentem, exoriri videtur;
" Lien quoque eadem ac Hepar ratione

" minor; idem etiam, qualis in Hepate
" naturali sanoque tactus; color ipsius,
" cœrulus; Pancreas Glandulæque Mesen-
" tericæ speciem ferme naturalem præbe-
" bant; Apud Renes autem, intra quos
" vestigia graviter morbosa detegenda mi-
" nime suspicabar, notæ discidii extraordi-
" narii liquido prominebant adeo ut cera
" injecti Museoque conservati Anatomico
" admiratione haud immerita conspici
" possent; ambo Renes magnopere aucti
" superficie tuberculata in Lobos plures se-
" parabili, unde oculus speciem exquisitam
" simul variatamque comprehendere vale-
" ret; eorum substantia tangenti Schirrosa,
" ita ut dissecta cartilaginem firmitudine
" exæquaret, colorem induta ferrugineum;
" Ventriculus Minoraque Intestina Inflam-
" mationis Chronicæ vestigia præ se fere-
" bant manifesta; at Colon tamen vestigiis
" magis Ulcerationis pustulas Variolarias
" senescentes referentibus insigniebantur;

" Rectum omnimodis easdem ac Colon
" notas morbidas gerebat, nisi quod ipsius
" exulcerationes magis aliquanto extende-
" bàntur atque tunicæ crassiores; haud
" mediocriter spes fefellerat reperientem
" interiores horum Intestinorum Tunicas
" Pure quasi omnino destitutas, ex quibus
" cum ulcerum specie collatis, Œgrum e
" Dysenteria prope convaluisse, causæ
" autem alicui aliæ succubuisse autuma-
" bam; atque hæc quidem opinio a Tirone
" Inserviente confirmabatur certiorem faci-
" ente alvi dejectiones per octo postremos
" dies numero ac specie prorsus ordinatas
" fuisse. Coli Rectique Cellas totumque
" Minorum Intestinorum tractum cortici-
" bus Aurantiorum refertos mirabar, quod
" quidem concoquendi difficultate mise-
" randum Œgroti exitum accelerasse haud
" procul est quin credamus. Explorando
" certior factus sum Œgrotos, Nosocomio
" Franciscano Pomaria inter Aurantiorum

" collocato, fructum eorum clanculum " introducere solitos.

" Dissectio Cadaveris Jacobi Finlay " Manipularis, qui per menses quinque " postremos Dysenteria graviter fuerat " affectus. Inciso corpore exploratataque " Abdominis cavitate, Viscera Regionis " Epigastricæ quam firmissime simul col- " ligata inveniebantur, diramque Inflam- " mationis stragem longe lateque mon- " strabant; pedetentim attamen incedisse " fuisset necesse, nihil enim Humani per " spatium temporis brevissimum sub tanto " Inflammationis gradu, qualem viscera " tunc monstrabant, existere valeret; " Hepar, Vesicula Fellea, Colon et Ven- " triculus ligamentis fortibus mutuo co- " hærescere; Ventriculus e conspectu " istis adhæsionibus prorsus occultari; " mole admodum contractus, tunicis mul- " tum condensatis, Octarii vix capax;

" Omentum æque ac in priore Cadavere,
" funditus extinctum ; Colon cum Hepate,
" Diaphragmate et Ventriculo fortiter
" cohærebat ; Cellulæ ipsius magnopere
" distentæ fæcum induratarum vim haud
" mediocrem continebant, mediumque
" interstitium erat valde contractum adeo
" ut vix ac ne vix quidem digituli ingres-
" sum admitteret ; Hepar nonnihil adauc-
" tum, sanum tamen, videbatur ; dexter
" ejusdem Lobus, anteriorem circa mar-
" ginem, perinde quasi absorpsione re-
" dactus, graviter tabuerat ; Vesicula
" Fellea magnopere distenta vim sanæ
" continebat Bilis ; Ductus ipsius, simul
" ac Hepaticus, admodum distensus, in-
" dagatique Ductûs Communis Choledo-
' chi duo trientes resinosa quadam mate-
" ria, cujus concretio speciesque Aloem
" referebant induratam, obstruebantur.
" Pancreas omnino evanuerat, Lienque
" juglande paululum major ; Intestina

" Minora admodum distenta, quod prima
" quidem facie e flatu provenire mihi
" videbatur, Cultello autem dissecta vim
" Fæcum lutosarum, fæces in Cellulis
" Coli nigras si excipiamus, permagnam
" retegebant.

" Intestina Minora, Coli ad instar,
" plures apud portiones magnam dilata-
" tionem, in aliis vero partibus obstruc-
" tionem ferme absolutam monstrabant;
" necnon et plerumque inflammationis
" vestigia recentis, Jejunum præsertim
" per quatuor pollices, ostentabant; Cæ-
" cum Ventriculo multum mole majus
" vim fæcum comprehendebat haud me-
" diocrem; Rectum minus graviter quam
" pro solito laborâsse videbatur, speciem
" nihilominus inflammationis Chronicæ
" præ se haud tenuem ferebat; Coli in-
" terna superficies Ulcerationis punctiun-
" culis, uonnullis Pus stillantibus, aliis

" exsiccandis, confertim signabatur; ac-
" cumulatarum sic deinceps fæcum ratio
" facillime intelligetur trutinantibus,
" Ductum Communem Choledochum
" Bili aliquandiu fuisse impervium ideo-
" que Intestina stimulo orbata usitato ad
" certum torpuisse gradum; Renes integri
" reperiebantur; Hepar quoque, substan-
" tia intus dissecta, integrum videbatur
" muniisque Œconomiam apud Animalem
" sibi propriis obeundis idoneum; Bilis
" Vesicula Fellea contenta sanam pari-
" ter ferebat speciem, magis quam statu
" naturali, partibus quippe levioribus
" absorptis, glutinosa; hujus etenim li-
" quoris exitu per portam obstructo pro-
" priam, ad absorptionem, unicum tan-
" quam suum distentioni et accumulati-
" oni illatis obviam eundi perfugium,
" Naturæ decurrendum est.

JACOBUS DEASE,

Copiis Brit. e Chirurgis.

Londi. Cal. Juni. 1816.

" N.B. Omnia inter exempla ubi Ven-
" triculum capacitate diminutum, eadem
" semper ratione Lienem comminutum
" animadvertere mihi contigit; hocce
" Phænomenon e forti vasium utrinque
" connectentium ligamento haud dubie
" exoritur; hinc comprobari videtur
" Lienem Ventriculo inter obeunda Œco-
" nomiæ Animalis munia imprimis inser-
" vire; atque hæc ratiocinatio sententiam
" Leberi in Opere suo Physiologico asse-
" rentis Lienem Diverticuli munere erga
" Ventriculum sanguine distentum fungi,
" confirmare videretur."

Edm$^{o.}$ Sig$^{o.}$ Somers, M.D.
Medico Primario, &c. &c. &c.

Omnia quæ ex Cadaveribus dissectis ac rite indagatis patefacta sunt, inflammationis apud recentiora morbi stadia insignis præsentiam procul dubio arguere; quod si huic ratiocinio successum Venæ-

sectionis semper quasi sibi constantem felicemque subnectamus, anne temeritatis, arrogantiæ audaciæve possum jure teneri, sic palam affirmando; *Missionem sanguinis liberam, plenam ac maturam, Ratione simplici præscripta stipatam, Medendo Dysenteriæ Specificum esse grandeque Desideratum?*

Dummodo igitur Regimini Venæsectori æquum, candidum lateque diffusum concedatur periculum, mihi dubium nullum est quin ex sententia omnium omnino eveniat; animo equidem studioque impellor acerrimo tantillulum hocce meum communi Experientiæ Œrario "Medicinæ Pomœria ampliare pro virili satagendo" ingerere, mercedem optimam præmiumque e sincero bene Hominibus faciendi desiderio ac studio amplissimum, cordi intimo gratissima persensurus.

CLAUSULA.

Vela reducturo paucis Tironem Medicum generaliter admonere liceat.

Pauculæ Præscriptorum Formulæ succinctæ remedia inter efficacissima in Praxin suam Nosocomialem seligendæ; paucorum Medicaminum exhibitione idonea Ventriculus liber sarcinæque expers conservari; justi medicamentorum variorum effectus melius clariusque patefieri, optimaque hoc pacto ansa turbulentam apud molestamque Militiæ arenam Præscripta componendi præberi.

In Appendice perpaucæ Formulæ, quas in Praxin Nosocomialem affatim sufficere expertus sum, invenientur; simplici sunt facilique constructione, minime sumptuosæ, interea autem tanta efficacia præditæ, qualem magis elaborata sump-

tuariaque medicamina exhibere solent. Curæ sit Dispensatori singularum Formularum in unum saltem diem suppetias jam præparatas præsto semper habere; Medico inter Œgrotos versanti multum eo pacto demetur molestiæ moræque, quoniam illi Formulæ nominatim, variatis, pro re nata, dosibus ac periodis, nonnisi præscribendæ.

His rite animadversis, medicamenta statim quasi adhiberi, Œgrique plures certum intra tempus compellati auxilium recipere debitum.

Morborum Historias in Codicem quam accuratissime retulisse, notatis quotidie per varia symptomatum stadia successione mutationibusque ac variata deinceps Medendi Ratione, operæ erit gratissimæ.

Cadavera quoties et, quam primum efflatam post animam fieri potest, dissecanda curabit, indiciis insignibusque Cultello patefactis, in Codicillo fructum haud sane mediocrem adeuntibus olim impertituro, studiosissime annotatis.

Clinicus ad unguem factus, primo quasi intuitu paucisque Phænomenis rectoribus perpensis, qualia percontari qualia minime oporteat, dicto citius pro comperto habet; quod quidem momenti est nequaquam despiciendi nec pro nihilo reputandi, nam præter notitiam morbi magis dirècto acquisitam temporisque œconomiam, fidem Œgroti Medicam hic sibi conciliare, ille vero quæstionibus ineptis, inutilibus immunis evadere.

Nostri apprimè Officii est, dummodo expeditione utamur idonea, ne nimis festinanter rem gerere videamur, properatior

enim negligentiorve apud Œgrotantes gestus dolorem detrimentumque pro certo iisdem afferre, quibus non immerito fas est caritatem, benignitatem studiumque omne nihilominus ac peritiam Medici sui opiferam sibi vindicare; interea functis illis piis muneribus haud quaquam ad Œgros restaurandos inanibus, insigniter admodum iisdem profuisse, Medico conscio fieri olimque solamini haud tenui futurum.

Quando Nosocomia quidem Regia auxiliis suppetiisque ad refocillandos sublevandosque Œgros mirum in modum omnibus affatim instrui consuescant, meminisse haud nefas, singulos Dysenteria, Diarrhœa, Rheumatismo, Lue Venerea, affectibus variis Pectoris Viscerumve laborantes, vestimenta lanea per totum corpus in limine induere oportere.

Ordo Distributioque variorum apud Nosocomium Morborum idonei, primum inter consideranda locum jure sibi vindicare; immo etiam in his rite observatis præcautisque, successum Practicorum Nosocomialium plus minusve pro rata nunquam non pensurum facile crediderim.

Ventilatio, Fumigatio ac Mundities, quippe quibus opitulantibus Contagioni potenter adeo strenueque obviam itur præcaveturque, nunquam omittendæ, non unquam negligendæ.

Jam vero omnibus hujusmodi solenniter animadversis, atque conditis antea compositisque apud Scholas Nosocomiaque fundaminibus Medicis, ad illa gravia fungenda munera Tiro recta valet conscientia pergere, munera, quæ suum ipsi arbitrium imposuerat, quæque Officium debitum Regem erga Patriamque imperios-

issime ab illo postulat; interea temporis operam eo usque est impensurus ut sublime illud illius Oratoris Oratorum Romanorum facile principis, Attributum, dulce scilicet illustrissimumque felicium laborum præmium participandi haud indignus videatur.—

"Nulla enim re Homines ad Deos propius
"accedunt quam salutem Hominibus dando."

APPENDIX.

PHARMACOPÆIA COMPENDIARIA

In usum *Nosocomiorum Militarium* concinnata.

Nomina Medicamentorum sec^m. Pharm^m. nov^m. Lond^m.	Eorundem Nomina Antiquiora.
1. ***Mistura Emetica.***	
℞ Aq. puræ f. ℥iij Antim Tart gr iv Vin Ipecac. f. ℥ß M.	℞ Aq puræ ℥iij Tartar Emet gr iv Vin Ipecac ℥ß M.
2. ***Mistura Cretacea.***	
℞ Aq puræ f. ℥vij Cretæ præpar ʒj Gum Acac pulv ʒij Pulv Cretæ comp ℈ij Spir Lavand f. ℥ß M. dosis, coch j sing horis.	℞ Aq puræ ℥vij Cretæ præpar ʒj Gum Arab pulv ʒij Pulv e creta comp ℈ij SpirLavend comp ℥ß M.

3. *Mistura Arabica.*	
℞ Aq puræ f. ℥viij Gum Acac pulv ℥iß Tinct Opii m xx M. dosis coch j sing horis.	℞ Aq puræ ℥viij Gum Arab pulv ℥iß Laudan Liquidi gutt xxv M.
4. *Decoctum Cardi-acum.*	
℞ Rad Calumb pulv. ʒiß Balsam Tolutan ʒj coque per horam in aq pur q. s. ita ut col[r.] f. ℥viij adde Confect Arom ʒiß Spir Lavand f. ℥ß M. dosis coch j secund horis	℞ —— —— —— adde Confect Cardiac ʒiß SpirLavendcomp ℥ß M. ——
5. *Solutio Laxativa.*	
℞ Magnes Sulph ℥ß Fruct Tamarind ℥ij Decoct Hordei f. ℔ij M. Brevibus sum[r.] intervallis	℞ Sal Glauber ℥ß Pulpæ Tamarind ℥ij Aq Hordeat ℔ij ——

6. *Haustus Anodynus* ℞ Aq. puræ f. ℥j Tinct. Opii m xxx Spir Lavand f. ʒj M	 ℞ Aq puræ ℥j Laud Liquid gutt 40 Spir Lav. comp ʒj M.
7. *Haustus Tonicus.* ℞ Infus Cinchon f. ℥j Cinchon lanc sub pulv ℈iv Tinct Cinch comp f. ʒij M.	 ℞ Infus Cort peruv ℥j Pulv Cort peruv ℈iv Tinct Cort peruv Hux ʒij M.
8. *Haustus Prophylacticus.* ℞ Liq Ammon Acet f. ℥iß Tinct Opii m 50 Spir Æther Sulp f. ʒj Spir Lavand m xxx M.	 ℞ Spir Mindereri ℥iß Laud Liquid gutt 60 Liq Anod Min Hoffm gutt 40 Spir Lavend comp gutt 30 M.

9. *Bolus Mercurialis* ——— ℞ Hydrarg Submur gr iij Sapon Duri gr. ij Pulv Antim Opii puriss āā gr j Mucil Acac q. s. f. bolus	——— ℞ Merc dulc sex^{s} subl gr iij Sapon Castil gr ij Pulv antim mit Extr Thebaic āā gr j Muc g. Arab q s. f. bolus
10. *Bolus Ammoniatus.* ——— ℞ Ammon Subcarb pulv gr v Confect Aromat gr x ——— Opiat gr v M.	——— ℞ Sal vol Ammon pulv gr. v Confect Cardiac gr xv Laud Liquid gutt v M
11. *Bolus e Kino.* ——— ℞ Gum Kino pulv. gr xv Confect Arom gr xx Spir Lavand m xx M.	——— ℞ Gum Kino pulv gr xv Confect Cardiac gr xx Spir Lav comp gutt xx M.

12. *Pilulæ Cathartieæ.*	
℞ Extr Colocynth comp gr viij Hydrargyr Submur gr ij Pulv Antim Sapon duri aa gr j Spir Lavand q. f. pil tres in dosin	℞ Extract Cathart gr viij Merc dulc sex sub gr ij Pulv Antim mit Sapon Castil āā gr j Spir Lav comp q s. ut f. pil iij
13. *Pilulæ Guaiacinæ*	
℞ Guaiac resin pulv ʒij Pulv Antim gr v Sapon duri gr vj Spir Lavand q s. ut f. pil 36 dosis iv ter quotidie.	℞ Gum Guaiac pulv ʒij Pulv Antim mit gr v Sapon Castil gr ij Spir Lav comp q s. ut f. pil 36
14. *Pilulæ Scilliticæ.*	
℞ Scill rad sicc pulv gr. vj Pulv Cinnam comp gr. ij Hydrarg Submur gr iß Opii puriss gr j Spir Lavand q. s. f. pil iij in dosin	℞ Scill rad sicc pulv gr vj Pulv Aromat gr ij Merc dulc S. S. gr iß Extract Thebaic gr j Spir Lav comp q. s. f. pil tres in dosin

15. *Enema Amylosum.*	
——	——
℞ Juscul Bovin f. ℥xii Amyli ℥ß Tinct Opii m xxx M.	℞ —— —— Laud Liq gutt 40 M.
16. *Mistura Catechu*	
——	——
℞ Infus Catechu f. ℥vij Tinct. Cinch comp f. ℥j M. dosis coch ij quartis horis.	℞ Infus Terræ Japon ℥vij Tinct Cort Per Huxh ℥j M. ——
17. *Mistura Cinchonæ.*	
——	——
℞ Infus Cinchon f. ℥vij Tinct Cinch comp f. ℥j M. dosis eadem.	℞ Infus Cort Per ℥vij Tinct Cort Per Huxh ℥j M. ——

18. *Mistura Calumbæ.*

℞ Infus Calumb f. ℥vij Tinct Calumb f. ʒj M. dosis eadem.	℞ Infus Colomb ℥vij Tinct Columb ʒi M. ——

19. *Mistura Gentianæ*

℞ Infus Gent comp f. ℥vij Tinct Cinch comp f. ʒi Vin Ferri m xxx M. dosis eadem.	℞ Infus Gent comp ℥vij Tinct Cort Per Huxh ʒj Vin Ferri gutt 30 M. ——

20. *Mistura Quassiæ.*

℞ Infus Quassiæ f. ℥vij Tinct Cinch comp f. ʒi M. dosis eadem	℞ —— Tinct Cort Per Huxh ʒj M.

21. *Tinctura Chalybeata.*	
℞ Succ Aurant Sevil recent f. ℔ij Clavor ferreor nov ℥iv stent per triduum frigide simul infusi in Olla ferrea, contentis interim sæpius agitatis, liquorem clarum defunde dein adde Tinct Cinch comp f. ℥iv Spir Lavand f. ℥j M. Dosis f. ℥j vel coch ij. quater in dies	℞ — Tinct Cort Per Hux ℥iv Spir Lav comp ℥j
22. *Gas Nitricum*	*Dris. Carml. Smyth.*
℞ Nitri puri pulv Acidi Sulphurici aa ℥ Misceantur simul in vase vitreo apud arenam tepidam collocato. Inter fumigandum sint clausæ Nosocomii Portæ.	

FINIS.

